

ЗА ЕДНА АНАЛОГОВА ИМПЕРИЯ И НЕЙНИТЕ ПРОВИНЦИИ

Огнян Минчев

18.08.2024

Навлизането на украински военни части на територията на Русия засили злосторнието на коментарите по отношение на войната в Украйна. Настъплението на ВСУ в Курска област, неограничено от сериозна съпротива на руската армия създаде еуфорична атмосфера сред привържениците на Украйна, а кремълските пропагандни източници комбинираха неприкрита фрустрация от безпомощността на собственото си военно ръководство с многозначителни предупреждения, че „авантюрата на Киев” допълнително отегчава възможностите за прекратяване на войната – по руски сценарий, разбира се. Ако погледнем отвъд злосторнието на текущите събития можем да оформим една по-задълбочена представа за истинските дилеми, които агресията срещу Украйна създава в настоящето и обзиримото бъдеще в развитието на този конфликт.

Първо, нарастващата драма на Украйна във воденето на тази война не е тайна за никого. Страната е смъртно уморена, мобилизацията се сблъсква с пределните възможности на обществото да осигурява нарастващ брой войници за нуждите на фронта. Военната и финансова помощ на Запада – макар и в процес на отслабване на определени самоналожени ограничения – все още е на нивото на критичния минимум за ефективно провеждане на военните действия. Към оскъдните ресурси и често закъсняваща подкрепа се прибавят и политическите действия за ограничаване на украинската военна инициатива, които Западът практикува в услуга на своите страхове от ядрена ескалация или прекалено драматична загуба на Русия във войната. Украйна се бие „с едната ръка вързана на гърба” като резултат от цялата тази западна предпазливост и нарастващи политически разногласия – особено във Вашингтон. Самият факт на оцеляването и способността за възвръщане на инициативата – като тази за навлизането на руска територия – показват съхранената воля и потенциал на Украйна да продължава своята съпротива, запазвайки шансове за преформулиране и преформатиране на логиката и посоката за развитие на тази война.

Второ, пред очите ни се разиграва – за пореден път в историята – драмата на руския обществен и държавен парадокс: една страна, контролираща гигантски ресурси, минерални, индустриални, финансови, дори все още демографски (особено в сравнение с Украйна), управлявана от централизиран и авторитарен режим, Русия непрекъснато демонстрира състояния на вътрешен разпад, безпомощност, драматично висока корупция и институционална неефективност. Причините за подобно състояние на нещата са многообразни, но една от най-важните сред тях е дълбоката криза на руския държавно-политически модел и на дефиницията – институционална, морална и общностна – на Русия като национално-политическа общност. През последните три десетилетия крах претърпяха опитите Русия да бъде дефинирана като национална държава или като балансирана демократична федерация. Остана третата възможност – възраждането на империята, подчиняването на руския общностен и държавен живот на идеята и практиката за възродена и неограничена експанзия в посока имперско величие. В началото на своето управление Путин нямаше дори минимално необходимия ресурс за възраждане на имперския реваншизъм, въпреки визиите за „близката чужбина” и „легитимните сфери на влияние” на Москва. След поредицата груби стратегически грешки на Запада и на Вашингтон през първите 10-15 години на новия век – войната в Ирак, подкрепата за „арабската пролет”, максималната толерантност към възраждащия се кремълски експанзионизъм от страна на САЩ и основните европейски столици – Путин прецени, че е дошло времето за прекъсване на политиката на партньорство с Европа и Запада, донесла на Москва толкова много печалби и привилегии още от 90-те години насам. След речта си в Мюнхен от 2007 г. той постави управлението си в режим на възродена арогантност, прегази Грузия, осакати Украйна с откъсване на Крим и Донбас, предприе системни политики на мащабна пропагандна и подривна дейност срещу основните партньори на Русия – Европа и Запада.

Агресията срещу Украйна се оказа венеца на тази политика на възродена имперска арогантност, призвана да върне Москва на международната сцена като равноправна „велика сила” в отношенията както с Вашингтон, така и - в определен формат - с Пекин. Днес е все по-очевидно, че стратегията за това имперско завръщане е била и си остава една голяма илюзия, основана върху пожелателното мислене за „огромната военна сила и паритет” на Москва с потенциалите на нейния основен съперник – Америка. Тази илюзия бе подхранвана от множество източници – както вътрешни, така и външни. Сред вътрешните може би най-важно значение има

специфичното заслепение на руския политически елит, подпомагано от поредица лесни успехи на международната сцена през първите 15-20 години на века. Въпреки своята виртуозност в традицията на шпионажа и подривната дейност на „оперативните мероприятия”, Кремъл не осъзнаваше мащабите на илюзорния свят, в който потъваха неговите ориентири за света и неговите представи за могъщество в условията на ХХI век. Путин – човек, за когото се твърди, че не практикува пряк достъп в интернет – се обгради с концентрични кръгове от чиновници, заинтересовани да му представят желаното за действително в ескалираща липса на реалистична оценка за околния свят. Ексцентрични политически идеолози – в началото В. Сурков, а впоследствие А. Дугин и цяла кохорта новоизраснали „почвеници” и черносотници създадоха за режима в Кремъл илюзорни идеологически конструкции за руска изключителност, величие, месианско предназначение и малоценност на околния – особено западния – свят.

Тези визии на илюзорна действителност се разстилат върху реалните дилеми на руското общество и държава – негативна демографска динамика, автархизация на обществото – етническа, регионална, стопанска, отсъствие на ефективна стратегия за модернизация и затъване в икономика на ресурсен експорт и военнопromoшлено производство, чиято ефективност и потенциал драматично се хиперболизират. И най-важно – безмилостно, мащабно разрастване на всеобща корупция, вредата от която не е само загубата на ресурс. Най-голямата беда на корупционната система на държавата е създаването на лъжливи, илюзорни светове на прекъсната комуникация с действителността, която ослепява и най-гениалния стратег – ако въобще има такъв. Оттук следват и очевидните сривове на институционалната ефективност на държавата, разпокъсаността на управленските решения, доминирани от конфликта между официално поставени стратегически задачи и корупционната автархизация по цялата пирамида на властта, проваляща реализацията на тези задачи. Институционализираната корупция е проказа за всяко управление.

Сред външните източници, произвеждащи илюзорния свят на кремълския режим водещо място заема системната политика за „толерантност на всяка цена”, водена спрямо Русия от западните политически елити по протежение на цялата епоха след рухването на съветската империя. Тази политика създаде на Путин представата за един свят, в който му е позволено всичко. Натрапчивото ухажване на Москва и вечните компромиси с изнудването на Запада от страна на Путин формира отношение на презрение към западните партньори у господаря на Кремъл, което той не се

ограничаваше да споделя и публично. Статутът на безнаказана привилегираност осигури на Москва индулгенции и за агресията в Грузия, и за окупацията на Крим, и за фактическия контрол върху Украйна чрез „Минските споразумения“ за Донбас – които Киев не можеше да приеме без да се самоунищожи като суверенна държава. След като Вашингтон се изтегли от Афганистан по един по-скоро недостоеен начин, Путин повярва, че времето на неговото имперско величие най-после е настъпило.

Всичко казано дотук ни придвижва към два съществени извода за обозримото бъдеще. Първият от тях е свързан с невъзможността за пълноценна победа на Русия над Украйна в настоящата военна агресия. Не е невъзможно Русия да мобилизира няколко милиона души допълнително за своята армия – въпреки че за много наблюдатели политическата цена, която Кремъл ще трябва да плати за подобен ход, е огромна и рискована. Възможно е руските войски да постигнат и по-убедителни резултати в своето настъпление в Донбас и Запорожието. Възможно е – без да бъде гарантирано. Но вероятността това да се случи на практика е ограничена. Ако допуснем, че настоящата ситуация подкопава режима на Путин то можем да очакваме ако не неговата смяна, то поне насищането му с много по-радикални и авторитарни имперски националистически сили, които да засилят репресиите над обществото и да „изстискат“ нов ресурс за хвърляне на фронта. За колко време би проработила една подобна стратегия – дори да предположим, че на Москва ѝ провърви с оттегляне на Вашингтон от настоящата политика на умерена подкрепа за Киев? Колко ресурси ще бъдат необходими за окупиране на завзетите украински територии? Какво ще бъде поведението на тези милиони украинци, които днес се бият като лъвове срещу агресора? Откъде ще дойде ресурсът – финансов, икономически, морален – за мобилизация на руското общество и държава зад една нова фаза на агресията? Дори да постигне някаква форма на победа над Украйна, Русия твърде скоро ще се сблъска с реалностите на една „пирова победа“.

За „пировата победа“ ще допринесат и процесите в самата Русия, които накратко отбелязахме по-горе. Опитите за възраждане на империята внасят огромно напрежение в руското общество, засилвайки максимално неговите центробежни тенденции. Аргументите, че това е народът, който е спечелил Великата отечествена война са твърде неадекватни, приложени към конкретната ситуация. Да не забравяме, че това е и народът, който изгуби редица други войни – в Крим (1856), срещу Япония (1904), Афганистан (1988), а през 1917 г. обърна оръжието си и тръгна към Петербург. Народът има нужда от смисъл и мотивация. Има различни части на този народ. На украинския фронт стоят

войниците от чеченския корпус „Ахмат”, но не ги виждат особено често в боя. Предпочитат да играят ролята на „щрафбаталioni” – най-позорната роля на НКВД, разстрелващи своите в гръб – ако дръзнат да отстъпят пред вражеския натиск. Какво ще стане ако поредицата ковчези започне да пристига и в Москва и Петербург, а не само в Махачкала, в Тува и Саратов...? Живеем в свят на разтрогнати причинно следствени връзки, в който все повече неща се оказват възможни – включително и чудесата. Но какво чудо трябва да стане за да се сглоби и потегли ръждясалата корупционна система на „вертикалата на властта” в едно общество, което макар и системно манипулирано и надъхвано с великодържавна пропаганда очевидно има все по-малка мотивация да жертва себе си – лично себе си – за поредните мъгляви призови към имперско величие?

Навлизаме по-дълбоко в един ключов и реален парадокс. От една страна, Русия се задъхва под тежестта на своите вътрешни дилеми, на нарастващия международен натиск – включително санкционния режим, на зле преценената решимост и жертвоготовност на Украйна да отстои свободата си. От друга, Русия продължава да бъде държава и общество с огромен ресурс в различни направления, който може да допринася за оцеляването на политическия режим, да внася противоречивост в успеха или провала на стратегическите решения, взимани от Кремъл. Природните ресурси на Русия са този източник на подкрепа за нейната стопанска и военна машина, който може да бъде манипулиран – чрез санкции, пазарен дъмпинг и логистична блокада, но не може да бъде изваден от уравнението за оцеляване на режима и неговата политика на агресия. Макар и затънала в непреодолими корупционни зависимости, руската държавна система все още произвежда и прилага относително ефективни стратегии за дестабилизация, влияние и контрол върху огромни ресурси – на обществено мнение, на политическо влияние и дълбочинна дестабилизация в широки пространства на съвременната международна система. Шпионските мрежи, хибридната пропаганда, корупционният натиск, умението да се присъства във вътрешнонационалните дебати на много страни – особено от Европа и Запада – създава на Москва широки оперативни възможности за разхлабване на примката около потенциала на кремълския режим да преследва своите агресивни цели.

Вземете за пример Балканите, където задъхващата се на фронта с Украйна Москва успява да създаде разрастваща се мрежа от свои прокси съюзници в лицето на местни автократи и олигархични кръгове, облагодетелстващи се чрез прикрити корупционни зависимости от Кремъл. Пред очите ни се разстила квази стратегическата ос Будапеща-

Белград-Скопие-Баня Лука-Подгорица, а в София се води мащабна битка сред олигархичното задкулисие за пълноценно включване на България към тази ос на геополитическа дестабилизация на Балканите. Макар и номинално изтласквани от контрола върху българското стопанство и енергетика, мощните корпоративни и политически сили на Кремъл продължават мащабно да се облагодетелстват от създадената преди три десетилетия система на олигархичен корупционен контрол върху българското общество и държава. Масираната хибридна война срещу България и нейното място в Европа произвежда не само контрол върху разрастващи се сектори на българското обществено съзнание, но и преки политически резултати в сглобяването на прокремълска, антиевропейска и антиатлантическа политическа коалиция в процеса на поредица от безплодни избори и дълбока политическа криза. Русия се задъхва на фронтовете на своята пряка агресия срещу Украйна, но демонстрира завидна мощ в поредното смазване на българския национален интерес и на всяко българско национално бъдеще на достойнство и независимост.

Кремъл ефективно манипулира и насочва съществени аспекти на обществения дебат и политическото съперничество сред демократичния свят на Запада. Америка и Европа се намират в състояние на дълбока вътрешна поляризация и разделение, причинени от вътрешната динамика на тяхното обществено развитие. Модерната епоха на Запада отминава в историята, а западните общества се намират в процес на кризисно преучредяване на своите социални, културни и общностни идентичности в болезнен процес на „бифуркация” – разпад без гарантиран изход в определена логично защитима посока. За кризата допринасят и мащабните ефекти на глобализацията, включващи събуждането на огромни маси от хора в т.нар. Трети свят в процес на осъзнаване и формулиране на претенции за ново глобално разпределение на обществената власт – в икономиката, културата, геополитиката. В този контекст вътрешните разделения на доскорашните хегемонни елити на Запада се задълбочават – включително по практически въпроси на стратегическото управление на международните дела, особено силно вълнуващи уязвимата руска квази имперска сила. Вече не се учудваме, че политици, журналисти и мастити академични пундители заемат прокремълски позиции, легитимирани от нови разбирания за мястото, ролята и силата на Америка в настъпващия „смел нов свят”. Москва е готова да плаща – и пряко, и косвено – за възможността да участва и частично да дирижира този дебат.

Стратегическото очакване на Кремъл е начело на Америка и на Запада отново да дойдат по-слабо компетентни и поддаващи се на влияние хора, които да създадат безценната възможност за „стратегическа пауза”, последвана от настъпление на руския имперски интерес във вакуума на един нов “re-set”, в договарянето на нови разделения на „сфери на влияние” в Европа и света... Машабна основа за стратегическа инициатива на Русия срещу Запада е структурно заложеното „чембърлейново” политическо поведение на колебание, безпринципен компромис и пожелателно мислене сред значителна част от западните елити, готови да скрият главата си в пясъка на поредното „споразумение” за стратегическа подялба на влияние с Москва. За подобно поведение, разбира се, допринася и факта на огромния ядрен потенциал на Москва, който винаги играе роля на плашило за решимостта на значими части от западния елит да защитават принципите и интересите на своята собствена политическа и обществена култура и национален интерес.

Очертаването – макар и крайно схематично – на част от основните слабости и ресурси на руската квази имперска машина за агресия в нашата съвременност – показва трудното до невъзможност формулиране на ясни причинно следствени връзки и аналитични прогнози за развитието както на настоящата драма с руската агресия срещу Украйна, така и на по-общите перспективи за „свиването” или оцеляването (в определен формат) на новия руски квази имперски проект. Намираме се в хипотеза за криза на собствената си познавателна способност да обхванем пълноценно и да изведем логично перспективата на настоящия световен хаос отвъд бурната епоха на настоящата „бифуркация”. На сцената днес пълноценно са не изследователите, а идеолозите и пропагандистите. Те са в състояние да съберат, да синтезират и аранжират селективните факти и обстоятелства, които обслужват интересите на техните меценати и да ги представят като „аналитична картина” на „неизбежната победа” – „поражение”, логически триумф или предначертана катастрофа. Популизмът е не просто разширяващо се политическо пространство за антиелитарна инициатива на събудените глобални общества. Популизмът е нарастващ потенциал за манипулация на общественото съзнание от добре организирани елити и интереси, които в нарастваща степен се възползват от състоянието на обществен хаос и от гнева, който това състояние поражда у обикновените хора на глобалния свят. Дигиталната епоха премахна всякакви бариери пред този тип системна манипулация.

Когато сме лишени от аналитичните инструменти на причинно следствените зависимости, остава ни възможността да мислим по аналогия – колкото и подвеждащ и забранен от строгата наука да е този метод на надникване в обществената реалност. Русия е традиционна континентална империя, оцеляла столетие след рухването на големите европейски империи благодарение на специфичната метаморфоза на великодържавния имперски проект в тоталитарна съветска империя, продължила съществуването си до късния XX век. Днешната амбиция на путиновия режим да възроди империята – при това с традиционните инструменти на имперска експанзия – се сблъсква и все повече ще се сблъсква с една съвършено различна структура на съвременния свят. В настоящия свят понятието за „империя” също има място, но с едно много дълбоко променено съдържание. Америка често е сравнявана с империя поради своята мощна – отчасти хегемонна сила върху глобалните финанси, икономика и глобалната сигурност. Популярността на американската масова култура и „мека власт” също засилва изкушението съвременният свят да бъде представян като проекция на хегемонна американска имперска власт. Издигането на Китай като свръхсила също поражда аналогии с имперското минало на страната, чието име се превежда като „центърът на света”. Но употребата на определението „империя” за глобалната мощ на Америка и възходящата мощ на Китай е по-скоро метафора за тяхната експанзираща (или стесняваща се) глобална власт, отколкото пряко съответствие на същинското понятие за империя-държава, наследено от историята на света.

В този порядък амбицията и статута на Русия като имперска сила е по-скоро анахронизъм, отколкото реален потенциал за имперско възраждане. Днешна Русия се управлява от един аналогово мислещ и действащ властелин в условията на динамичната дигитална епоха, в която се намира светът. Руската икономика, руската държавно-институционална система и конструирането на новодържавна идеология и митология за „мисията на Русия” имат също аналогова идентичност. Липсата на реален стратегически потенциал за модернизация, свеждането на стратегическия ресурс за външна експанзия до селективно развитие на военнопromишления комплекс, все по-масираното въвеждане на антимодернизаторски традиционализъм, краен авторитаризъм и затварянето на официалната държавна идеология в дистопиите на месианската ретроградност – всичко това затваря шансовете на Русия за утвърждаване на международната сцена като перспективен глобален фактор наред с другите големи сили. Да, ядреният потенциал, огромната територия и материален ресурс, инвазивната дипломатия и странното

примирение на голяма част от глобалните елити с агресивното международно присъствие на Москва засега допринасят за оцеляването на Кремъл като обновен квази имперски проект. Докога?

Тези въпроси трябва да търсят своите разумни отговори навсякъде по света, но в страна като България способността да бъдат зададени и интерпретирани е все по-необходимо условие за оцеляването на обществото и държавата пред дилемите на епохата, в която живеем. Както възможната катастрофа на кремълския квази имперски проект, така и възможностите за негови частични „пирови победи” в експанзията спрямо Източна Европа могат да се окажат съдбовни за оцеляването и бъдещето на българската национална общност. След 1990 г. България поддържа статут на раздвоено социално, стопанско и геополитическо битие. От една страна ние успяхме да станем част от институционалната структура на цивилизования свят – на НАТО и на ЕС – като по този начин реализирахме в нашата епоха основния приоритет на българското национално развитие: държава и общество, принадлежащи към европейската цивилизация и идентичност. Днес мнозина вдигат пропаганден шум, че Европа и Западът преживяват цивилизационна криза и упадък. Елементи на тази криза са очевидни, но това е кризата на нашия свят – на света, към който по право принадлежим. „Руският свят” също преживява криза, но този свят не е български свят – каквото и да ви говорят платените му пропагандисти.

За съжаление, присъединяването на България към западния свят се осъществи много плитко – съвсем на повърхността. Просто защото в дълбочина колониалното владичество на Москва над нашата страна, утвърдено след 1944 г. мимикрира и се трансформира от система на тоталитарен контрол в система на дълбочинна олигархична взаимозависимост, в която на българската посткомунистическа олигархия отново бе предоставена ролята на младши партньор. Тази олигархична система функционира на различни нива, развиващи се в процеса на последните три десетилетия. Финансовият ресурс на неоколониалния олигархичен модел идва преди всичко от енергийния монопол на Москва, който произвежда необходимия свръхресурс на монополните цени. С тях се захранват две други ключови сфери на контрол. Първата – организираната корупция по върховете на властта, която прави невъзможно приемането на отговорни национални решения, насочени срещу заробващия руски неоколониален модел. Националните ни институции, организирани като фасадна демокрация обслужват основните корпоративни центрове на политико-икономическа олигархична власт.

Втората ключова сфера на контрол е мащабното разгръщане на хибридната пропагандна война срещу България - особено след 2010-2012 г. – която си поставя и постига мащабни стратегически цели в дълбочинното манипулиране и трансформация на общественото съзнание на големи групи от хора.

Руската пропаганда, осъществявана с ресурса на огромната кремълска пета колона в България – олигарси, милиционери и специални служби, купени и подконтролни политици, нарастваща общност от „идеолози”, журналисти, коментатори и щедро финансирани граждански организации – „русофили”, се базира на няколко основни цели. Първо, основна цел на руската хибридна война у нас е създаването на масово обществено мнение, за което неудачите, конфликтите, дилемите на българското общество и държава са продукт на българското членство и „зависимост” от институциите на Запада. Строго се предотвратява възможността за публично обсъждане на един простичък въпрос. Защо другите страни от бившия съветски блок постигнаха и постигат доста по-впечатляващи успехи, отколкото България през десетилетията свободно развитие след 1990 г.? Простите въпроси имат прости отговори – Източна Европа върви по-успешно напред от България защото почти навсякъде в тези съседни нам страни руското олигархично влияние, пропаганда, неоколониален контрол и грабеж са по-слабо изразени и присъстващи отколкото в България, която се намира в най-тежка форма на зависимост от Москва. Хибридната пропаганда дава противоположен отговор на този въпрос – България е в криза и блокада, защото е станала част от Запада. Решението? Присъединяване обратно към „руския свят”, разбира се.

Втората основна цел на руската хибридна война е да убеждава максимален брой българи в старата имперска лъжа за „огромната близост” между „големия” и „малкия брат” – Русия и България – близост историческа, културна, мистично-религиозна, икономическа, стратегическа (Русия „ни пази”). Възстановяването на пълната зависимост и контрол на Русия върху България се представя не като процес на налагане на нова геополитическа идентичност от Москва върху София. Хибридната пропаганда интерпретира този възможен избор на България в полза на Русия и против Запада като жадувана цел на самото българско общество. Русофилската пропаганда и влияние върху България винаги са се коренили в неудовлетворението и озлоблението на определени групи в българското общество, които жадуват да се изкачат на върха на обществото и държавата, но нямат качествата за това – делови, характерови, интелектуални. Те са групи от обществените низини, които са подвластни на мислене в рамката на стария

български мит – „ех, какво ще стане ако утре спечеля от тотото, ако ме определят за депутат, ако ме купят едри мутри да им върша услуги срещу много пари...” Очакването на подобно щастливо „избавление” от бедност, мързел, интелектуална безпомощност, подхранващи завист и гняв, е основния ресурс на кремълския стратегически проект за контрол върху България – още от Освобождението насам, русофилския проект. След 9.09.1944 г. Сталин не изпрати НКВД да репресира българите. Черната работа за комунизиранието на българското общество бе осъществена от озлобени групи хора – част от общественото дъно – които унищожиха националния елит и живота на нормалните хора за да си проправят път самите те до върховете на обществената и държавна власт. Това очакват да се случи и в обозримо бъдеще днешните адепти на „русский мир” в България. Те очакват да получат шанса за разправа с българското общество, за брутално насилие и завладяване – за пореден път – на политическата власт, за да се окажат отново в ролята на колониална администрация на господарите си от Москва¹. Да се състезават за властта по демократичен път – и през ум не им минава. Те са добре запознати със собствената си нищожност... Необходима им е поредна „революция”, спонсорирана от кремълския меценат...

След 2020 г. българското общество навлиза в дълбока политическа криза, която има очевидни международни и вътрешно национални очертания. Необратимото влошаване на отношенията между Запада и Русия все по-категорично слага край на компромисното търпение на Брюксел и Вашингтон към олигархичната власт на Москва върху държави и общества – вече официално принадлежащи към семейството на Европа и атлантическата общност. Ако през 2001 г. в България бе възможно договорено партньорство между Вашингтон и Москва за подялба на „сфери на влияние” – в резултат на което на върха на държавата застана „компромисната” фигура на бившия цар, то след нарастващата враждебност и агресивност на Кремъл от последното десетилетие подобни сделки стават все по-малко възможни. Резултатите от тази нова стратегическа ситуация в България се появяват един след друг.

2020 г. – криза на закотвения в руския енергиен и корупционен контрол политически модел на управление. Начало на епохата „Магнитски” – спадаща толерантност към модела на „мек” (корупционен) авторитарен олигархичен натиск върху обществото и държавата, мотивирана от чисто стратегически съображения. 2021-2024 г.

---

¹ Което наскоро ми припомни колегата Николай Василев.

– изостряща се битка за пълно овладяване на държавата от противоборстващите си геополитически колоси на Изтока и Запада. „Служебни” правителства на Румен Радев – удържащи и разширяващи руския неоколониален контрол в променената стратегическа ситуация. Чий е Крим, г-н президент? Какво прикриват договори като този между Булгаргаз и Боташ? Как петата колона и нейният президент се „борят за мир” в Украйна. Как олигархията се разцепва на воюващи фракции за да осигури оцеляването си... Поредица провалени избори, поредица абортирани парламентарни мандати. Не е ли време за „силна ръка”? Чия ще бъде ръката – на Радев или на някой друг? Колко изкуствено създадени технологични „партии” с обслужващ олигархията персонал могат да се поберат във всеки новоизбран парламент? Можем ли да сключим договор за олигархично оцеляване с Вашингтон – например след 5 ноември...? Как да държим политическата опозиция в ролята на шумна и хаотична алтернатива, компенсираща с „революционен радикализъм” липсата на политически опит, политически талант и достатъчен морален интегритет – качества, които са необходими за пълноценна реализация на една демократична алтернатива на контролираната от олигархичната мафия политическа сцена...?

В настоящата епоха на драматична промяна всяка общност, всяка нация трябва да положи максимум усилия за своето оцеляване и адаптация към многоликия нов свят, който постепенно ще се оформя пред очите на следващите няколко поколения. Към днешна дата България не е готова да положи тези усилия и да постигне резултат по посока на своето оцеляване и стабилизация. Олигархичният модел е в системна криза – тя е причинена преди всичко от дезинтеграцията на установения преди три десетилетия режим на дълбочинен, полуформален неоколониален контрол върху България от страна на постсъветска Русия. Трудно до невъзможност е да съхраним системата на олигархията в днешния ѝ формат и да се еманципирате от променящите се методи на кремълския колониализъм в България. Не е възможно да скъсате със зависимостите на България от Москва без да дезинтегрирате основните – ключови структури на олигархичен контрол върху българското общество и държава, защото те са създадени за да подхранват тази колониална зависимост. България се намира в дълбока криза на своята обществена идентичност. Не е достатъчно – и не е съдържателно да спорим дали сме „част от Европа и Запада” или ще вървим към „руския свят” и Евразия.

Една нация не може да се самоопределя по външни признаци – те идват към определението едва когато нацията реши основния си въпрос: „Кои сме ние”? Защо

съществуваме и какво искаме да постигнем в настоящето и бъдещето. Това не са въпроси за спекулиране на обикновените хора. Националните елити дават отговор на тези въпроси, но нашият национален елит отсъства от панорамната снимка на днешна България. Имаме лидери, загрижени за себе си – в най-добрия случай за обкръжението си като инструмент на властта им. Без лидерство и национален елит няма история, няма идентичност – няма и бъдеще. Все ще се намери кой да се възползва от това. Русия може да се срине в изтощението на своята свръх амбициозна стратегия за новоимперско свръхразпростирание. Може и да постигне значителни, макар и кратковременни победи с тактически – „пиров“ характер. Западът може да се вземе в ръце, може и да навлезе в по-дългосрочна криза на собствената си идентичност, отваряйки шансове и път за алтернативната коалиция на диктаторите. Но ние няма да оцелеем за пореден път заравяйки главата си в пясъка. Защото на фона на нашата безпомощност сила набира коалицията на общественото дъно – на тези, които няма да се посвелят да дойдат на власт доунищожавайки България.